

Prepričan sem, da bi doseglo to delo prav lep uspeh, ako bi bilo dobro zasedeno in enotno uprizorjeno. Mislim, da se izplača uprizoritev zgraditi iznova, ker je delo domače.

Ivan Rozman.

Božična razstava. (Jakopičev paviljon, december 1926. — januar 1927.) Malo pred božičem je ljubljanski odsek Združenja likovnih umetnikov priredil svojo «razstavo umetnin». Bila je to prva umetnostna prireditev tega strokovnega društva, ki pa z ozirom na kvaliteto podanega materiala svojega imena ni zaslužila. Razstavljenih je bilo sicer prav mnogo proizvodov dvajsetorice slikarjev in kiparjev, toda u m e t n i n je bilo malo med razstavljenim blagom. In če ne bi bilo dvoje, troje dobrih imen med njimi, bi bila prireditev nudila še žalostnejše lice.

Odličnost in visoka umetnostna izrazitost R. Jakopičevih slik je med šibkimi sosedi postala še vse očitnejša in izkazalo se je iznova, da je pri starih svežina in mladostnost, ki je naraščaj vedno ne kaže. Zanimive so bile te večjidel nedovršene pokrajinske študije od Save, motivi iz gozdov in zimske impresije po svojem svetlejšem in — če je to mogoče —, še harmoničnejšem koloritu, nego ga poznamo iz njegovih žgoče barvitih slik zadnjih let.

Več blejskih pokrajinskih vedut je poslal Matija Jama. Spadale so z Jakopičevimi med najboljše in tudi tehnično najdovršenejše, kar je razstava nudila. Novega z njimi ni pokazal.

Poleg teh dveh je stal visoko nad celotnim miljejem neorgansko sestavljene razstave plodoviti kipar Lojze Dolinar. Med novimi deli je priljubljeni njegov motiv «Putifarke» pokazal pravo umetniško podobo: slikovito razgibano, močno baročno pojmovano, a notranje malo izrazito življenje. Sem spada tudi posrečena, čisto impresijonistično nemirna «Sfinga». Bolj sveže podana in naturalistično točneje obdelana je bila študija velikega ženskega poprsja. Ta «Torzo» bi skoro smatral za eno izmed najmočnejših in obenem po svoji neprisiljeni naravnosti tudi najsimpatičnejših Dolinarjevih del zadnjih let. Spričo njega ne morem razumeti, odkod izvirajo nekatera (najbrž istočasna) dela, kakršna smo n. pr. videli v dveh eksemplarjih «Krista». Nedoživljena, nepresnovana zamisel in nesamostojna oblika.

Grafik Miha Maleš je to pot v domovini menda prvič pokazal večjo zbirko. Bilo je vsega preveč, vendar se je njegova podoba prav jasno očrtala. Najjače se je tvorčeva individualnost izživela v litografiji. Bilo je tam par zanimivih listov («Na kanapeju», «Strah» in dr.), kjer avtorjeva oblikovalna odvisnost in nesigurnost ni mogla zabrisati njegove stvariteljske sile. Dasi je bila med ujedkovinami «Misel» (suha igla) krepko pojmovana, v splošnem treba ugotoviti, da se v tej grafični panogi Maleš še ni našel. Osebnije od teh in lesorezov so bile kolorirane risbe, kjer zna z barvo prav prijetno oživiti predmete («Polakt», «Devica»). Poleg nenavadne plodovitosti kaže Maleš navzlic mnogim še neprebavljenim vtisom veliko mero osebnosti. Bolj sam sebi zvest je v mirnih, sanjavih nastrojenjih, nego v navidezno strastnih, pogosto na gol efekt računajočih kompozicijah. Napredek, ki mladega grafika vodi navzgor, je dobro viden.

Med ostalimi razstavljalci se vrstijo imena, ki jih srečujemo nekatere češče, druge redkeje na naših umetnostnih prireditvah: Franjo Ančik, Stane Cuderman, Dragotin Fatur, Ivan Franké, Maksim Gaspari, Elko Justin, Fran Klemenčič, Fran Repič, Hinko Smrekar, Saša Šantel, Avgusta Šantlova, Henrika Šantlova, Anton Trstenjak in Ivan Zajec. Kakšni umetnostni vidiki so vodili strokovno juryjo pri presoji vposlanih proizvodov, ni razumljivo. Saj

je bilo med razstavljenim materijalom nekaj povsem diletantskih del, ki niso sodila v družbo umetnin.

Prireditev svojega poglobitnega namena kot prodajna razstava ni dosegla, umetnostno je pa njen pomen neznaten. Pokazala je, da je z malimi izjemami skoro vse najboljše, kar naša upodabljaljoča umetnost premore, ostalo izven kroga udeležencev. Tako je ta prva razstava naše oficijelne umetniške organizacije pokazala, da ta doslej, žal, ni znala pritegniti dolge vrste odličnih, resnično tvornih reprezentantov in da idejno za slovensko umetnost in umetnike le prav malo pomeni.

K. Dobida,

INOZEMSKI PREGLED

Pregled francoske književnosti v minulem letu. Veliko pozornost je vzbudil Henri Brémond s svojimi razpravami o čisti liriki, ki so izzvale precej debat in polemik. Ko se je Brémond obširno razgovoril o Poeju, Baudelairu, Mallarméju in Valéryju, je pripoznal, da čiste lirike (poésie pure) prav za prav ni in je s tem nepričakovanim zaključkom še bolj poživil splošno razgibanost.

Vobče pa je bila v minulem letu precej obilna žetev na polju pesništva. Poleg novih kritičnih izdaj Victorja Hugoja so tudi sodobniki obelodanili mnogo pesniških zbirk. V prvi vrsti Raymond de la Tailhède, ki mu je uspelo zliti duha klasike z romantiko v pesmih, ki močno spominjajo na Pindara. — Paul Valéry je izbrusenost svojega duha izkazal s svojimi «Rhumbs» in «Cahier B», z raznimi uvodniki in članki, ki pričajo, da je francoski esprit še vedno mladostno svež in izostren.

Izmed kritikov in esejistov moramo omeniti Alaina («Système des beaux arts», «Propos»), Eugène Montfort («Les Vingt-cinq ans de littérature»), Clémenceau («Démosthène»).

Velik uspeh so dosegli romani, v katerih se je še najtvorneje udeleževal francoski pisatelj. Omeniti moramo imena: V. Bourget («Danseur mondain»), Henri de Régnier («Escapade»), J. Duhamel («Pierre d'Horeb»), Jean Carrère («Fin d'Atlantis»), H. de Montherlant («Bestiaires»), H. Pourrat («Mauvais garçon»), H. Barbusse («Force»), Pierre Bost («Crise de croissance»), A. Bailly («Saint Esprit»), André Gide («Faux monnayers»).

Čez noč se je proslavil Georges Bernanos, ki je s svojim delom («Pod satanovim solncem») uvedel v literaturo spet Mefista in mu pripomogel do aktualnosti. Ta knjiga razodeva dokaj temperamenta in čudaštva. S Pavlom Morandom je francoski roman segel precej daleč izven Francije in tudi R. Dorgelès («Partir») ter H. Bérard («Le Bois du Templier pendu») sta epiki utrdila sloves. Sploh pa so novodobne smeri tako raznolike in mnogotere, da je sedaj nemogoče izreči končno besedo o značaju in splošni podobi sedanje epike. Minulo leto je izšlo tudi precej monografij in življenjepisov, pa tudi priložnostnih člankov in razprav o slavnostnih obletnicah, ki so jih izzvala imena: Sv. Frančišek Asiški, Théophile de Viau, Madame de Sévigné, George Sand, E. Fromentin, Emile Montegut, — nekrologi in spomini na umrle: René Boylesve, G. Geffroy, Jean Richepin ... Toda med najboljšimi deli minulega leta moramo posebej omeniti knjige Valéryja, La Tailhèda in pa dela «Mystère en pleine lumière» od Mauricea Barrèsa.

(Po poročilu P. Soudaya — Miran Jarc.)

Urednikov «imprimatur» dne 2. maja 1927.